

Szkoła Policji w Katowicach

Zakład Wyszukolenia Specjalnego

**Odblokowywanie obiektów przez Policję
w sytuacjach kryzysowych**

Opracowanie:

**podinsp. mgr Piotr Sobiech
nadkom. mgr Przemysław Cichoń
nadkom. mgr Andrzej Wilisowski**

Zakład Wyszukolenia Specjalnego

**Wydawnictwo
Szkoly Policji w Katowicach
2011**

© **Wszelkie prawa zastrzeżone – Szkoła Policji w Katowicach 2011**

Książki nie wolno reprodukować (adaptować) ani w całości, ani w części, niezależnie od zastosowanej techniki (druk, fotografia, komputer, kserograf, fonografia itd.), bez pisemnej zgody Wydawcy.

Druk i oprawa: Szkoła Policji w Katowicach

SPIS TREŚCI

1. Wstęp	4
2. Podstawy prawne odblokowywania okupowanych obiektów	5
3. Podstawowe pojęcia związane z prowadzeniem działań przez Policję w trakcie odblokowywania obiektów	7
4. Działania Policji w przypadku okupacji budynków lub obiektów użyteczności publicznej	11
5. Przygotowanie akcji/operacji odblokowywania okupowanego obiektu	12
6. Wprowadzenie sił policyjnych do odblokowywanych obiektów	20
7. Koncentracja osób zatrzymanych oraz konwojowanie do wyznaczonego rejonu i dokumentowanie zdarzeń	26
8. Literatura	28

WSTĘP

Oddajemy w Państwa ręce skrypt pt. „Odblokowywanie obiektów przez Policję w sytuacjach kryzysowych”.

Skrypt niniejszy został napisany w oparciu o programy szkoleń zawodowych policjantów. W tym opracowaniu staraliśmy się w sposób przystępny przybliżyć czytelnikowi wiedzę z zakresu prowadzenia przez Policję działań w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowych związanych z odblokowywaniem okupowanych budynków lub obiektów. Opracowanie to powstało w oparciu o wiedzę i wieloletnie doświadczenie policjantów, którzy czynnie uczestniczyli w tego typu działaniach.

W świetle aktualnie obowiązującego stanu prawnego, Policja będąc ustawowo zobowiązana do ochrony ładu i porządku publicznego, w trakcie realizacji zadań związanych z zapewnieniem porządku podczas wszelkich form zgromadzeń, zarówno legalnych jak i nielegalnych, musi przestrzegać i uwzględniać w swoich działaniach również unormowania zawarte w innych przepisach szczegółowych takich jak: prawo o zgromadzeniach, ustawa o związkach zawodowych, o rozwiązywaniu sporów zbiorowych, prawo o ruchu drogowym czy egzekucji. Prowadzenie działań policyjnych powinno wynikać ze sposobu realizacji protestu przez uczestników – jej legalnej lub nielegalnej formy, a także z zachowania stwarzającego zagrożenie dla bezpieczeństwa i porządku, w tym naruszenia prawa.

Niniejsze opracowanie zawiera sześć rozdziałów, w których ujęto podstawowe pojęcia związane z odblokowywaniem obiektów, ich organizacją oraz sposobem realizacji. Znajomość tej tematyki przez policjantów jest niezbędna do realizacji czynności służbowych. Dlatego ważne jest, aby policjanci wszystkich komórek organizacyjnych sukcesywnie w oparciu o aktualne przepisy, wiedzieli kiedy i w jaki sposób prowadzić działania w przypadku wystąpienia okupacji budynków czy obiektów użyteczności publicznej.

ROZDZIAŁ I

PODSTAWY PRAWNE ODBLOKOWYWANIA OKUPOWANYCH OBIEKTÓW

Uchwałą Sądu Najwyższego z dnia 13 marca 1990 r. uczestnicy okupowanych obiektów dopuszczają się przestępstwa określonego w art. 193 ustawy *Kodeks karny – naruszenie miru domowego*¹.

Przystąpienie do usuwania osób przez Policję następuje wtedy, gdy ma miejsce naruszenie porządku publicznego, na pisemne żądanie użytkownika lokalu lub w czasie udzielania pomocy oraz na wezwanie komornika. W takim przypadku nie można zastosować wykładni prawnej z ustawą *Prawo lokalowe*², gdyż dotyczy to wyłącznie przypadków związanych z lokalami mieszkalnymi. Gdy istnieje konieczność przywrócenia naruszonego porządku publicznego przy użyciu siły, należy kierować się podobnymi zasadami jak w przypadku likwidacji zgromadzeń. Okupacja budynków użyteczności publicznej, w przypadku gdy protestujący ograniczają się do spokojnego przebywania w określonej części gmachu, nie zakłócając urzędowania pracownikom, jest naruszeniem prawa, a gdy używają przemocy lub groźby bezprawnej wobec osób użytkujących lokal, popełniają przestępstwo zawarte w kodeksie karnym.

Podstawę prawną do reakcji na tego rodzaju zdarzenia określa art. 18 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. *o Policji*, który stanowi; w razie zagrożenia bezpieczeństwa publicznego lub zakłócenia porządku publicznego, zwłaszcza poprzez sprowadzenie:

- 1) niebezpieczeństwa powszechnego dla życia, zdrowia lub wolności obywateli,
- 2) bezpośredniego zagrożenia dla mienia w znacznych rozmiarach,
- 3) bezpośredniego zagrożenia obiektów lub urządzeń ważnych dla bezpieczeństwa lub obronności państwa, siedzib naczelnych organów władzy, naczelnych

---

¹Kto wdziera się do cudzego domu, mieszkania, lokalu, pomieszczenia albo ogrodzonego terenu albo wbrew żądaniu osoby uprawnionej miejsca takiego nie opuszcza, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku; art. 193 ustawy *Kodeks karny* (Dz. U. z 1997 Nr 88, poz. 553, z późn zm.).

² Ustawa z dnia 10 kwietnia 1974 r. - *Prawo lokalowe* (Dz. U. z 1987 r. Nr 30, poz. 165, z późn. zm.).

oraz centralnych organów administracji państwowej albo wymiaru sprawiedliwości, obiektów gospodarki lub kultury narodowej i przedstawicielstwa dyplomatyczne i urzędy konsularne państw obcych albo organizacji międzynarodowych, a także obiektów dozorowane przez uzbrojoną formację ochronną utworzoną na podstawie odrębnych przepisów.

Prezes Rady Ministrów na wniosek ministra właściwego do spraw wewnętrznych, w celu zapewnienia bezpieczeństwa publicznego lub przywrócenia porządku publicznego, może zarządzić użycie uzbrojonych oddziałów lub pododdziałów Policji³.

---

³ Art. 18 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. *o Policji* (Dz. U. z 2007 r. Nr 43, poz. 227).

ROZDZIAŁ II

PODSTAWOWE POJĘCIA ZWIĄZANE Z PROWADZENIEM DZIAŁAŃ PRZEZ POLICJĘ W TRAKCIE ODBLOKOWYWANIA OBIEKTÓW

W przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowej dowodzenie siłami w formie akcji lub operacji Policji związane jest nierozdzielnie ze sprawnością organizacyjną określonych komórek w jednostkach Policji. Zagadnienie to ma decydujący wpływ na efektywność tych działań oraz optymalne wykorzystanie potencjału osobowego i technicznego. Dlatego znajomość określonych pojęć niezbędna jest dla prawidłowej realizacji zadań związanych z odblokowywaniem okupowanych budynków lub obiektów użyteczności publicznej, które zdefiniowane zostały w zarządzeniu nr 2 Komendanta Głównego Policji z dnia 28 lutego 2007 r. w *sprawie metod i form przygotowania i realizacji zadań Policji w przypadkach zagrożenia życia i zdrowia ludzi lub ich mienia albo bezpieczeństwa i porządku publicznego*⁴:

Sytuacja kryzysowa – zdarzenie spowodujące niebezpieczeństwo dla życia i zdrowia ludzi lub mienia, spowodowane bezprawnymi zamachami naruszającymi te dobra lub klęską żywiołową, charakteryzujące się możliwością utraty kontroli nad przebiegiem wydarzeń albo eskalacji zagrożenia, w których do ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego niezbędne jest użycie większej liczby policjantów, w tym zorganizowanych w oddziały lub pododdziały, w tym uzbrojone.

Sztab – organ pomocniczy osoby dowodzącej operacją, którego zadaniem jest przetwarzanie informacji związanych z zagrożeniem, wypracowywanie propozycji decyzji, koordynowanie działań jednostek uczestniczących w operacji oraz

---

⁴ Zarządzenie Nr 213 Komendanta Głównego Policji z dnia 28 lutego 2007 r. w *sprawie metod i form przygotowania i realizacji zadań Policji w przypadkach zagrożenia życia i zdrowia ludzi lub ich mienia albo bezpieczeństwa i porządku publicznego*, (Dz. Urz. KGP 2007 Nr 5, poz. 49).

utrzymywanie współdziałania z innymi służbami i instytucjami, zaangażowanymi w działania ratownicze.

Akcja policyjna, zwana dalej „akcją” – zespół przedsięwzięć organizacyjnych, taktycznych i materiałowo-technicznych podejmowanych w sytuacjach kryzysowych, w celu zapobieżenia lub likwidacji stanu zagrażającego życiu i zdrowiu ludzi lub ich mienia albo bezpieczeństwa i porządku publicznego, a z rodzaju sytuacji kryzysowej i towarzyszących okoliczności wynika, że nie jest możliwe podjęcie skutecznych działań przy użyciu sił i środków pozostających w dyspozycji właściwej komendy powiatowej Policji.

Operacja policyjna, zwana dalej „operacją” – zespół przedsięwzięć organizacyjnych, taktycznych i materiałowo-technicznych podejmowanych w sytuacjach kryzysowych, w celu zapobieżenia lub likwidacji stanu zagrażającego życiu i zdrowiu ludzi lub ich mieniu albo bezpieczeństwa i porządku publicznego, w przypadku gdy zdarzenie obejmuje swoim zasięgiem obszar więcej niż jednej komendy wojewódzkiej Policji lub komendy powiatowej Policji albo w sytuacji prowadzenia działań przedłużających się w czasie, do prowadzenia których niezbędne jest wsparcie siłami i środkami oraz zapleczem logistycznym wykraczającym poza potencjał właściwej komendy wojewódzkiej Policji lub komendy powiatowej Policji.

System dowodzenia w operacji policyjnej – zbiór zespołów ludzkich, zasad, środków materialnych i metod postępowania ujęty w ścisłe ramy organizacyjne, który aby wykonać zadanie w ramach akcji (operacji) policyjnej musi zawierać następujące komponenty:

- organizację dowodzenia,
- środki dowodzenia,
- proces dowodzenia.

Dowodzenie – ukierunkowana, celowa działalność dowódcy, realizowana w ramach działań policyjnych, zapewniająca wysoką zdolność sił i środków Policji do

osiągnięcia celu tych działań, charakteryzująca się szczególnie sprawnym, jednoosobowym podejmowaniem decyzji i ponoszeniem za nie odpowiedzialności, precyzyjnym rozdziałem i kontrolą przebiegu czynności.

Dowódca akcji/operacji – Komendant Główny Policji, komendant wojewódzki Policji, komendant powiatowy Policji, ich zastępcy, lub inny policjant wyznaczony przez kierownika jednostki Policji właściwej terytorialnie dla miejsca zdarzenia posiadający predyspozycje i doświadczenie w dowodzeniu.

Dowódca interwencji – wyznaczony dowódca patrolu lub inny policjant wyznaczony przez dyżurnego lub kierownika jednostki właściwej terytorialnie dla miejsca zdarzenia.

Plan działania dowódcy – dokument określający cele i organizację działań policyjnych, rodzaj i sposób wykonywania szczegółowych zadań, użyte do działań siły i środki Policji oraz określający podległość służbową oraz zasady współdziałania i koordynacji w trakcie działań.

Blokowanie obiektu – zajęcie i okupacja lokalu lub obiektu użyteczności publicznej, zakładu pracy przez osoby nieuprawnione.

Blokada obiektu – bezprawne zajęcie budynku (pomieszczenia lub zespołu pomieszczeń) lub zespołu budynków wraz z przyległym terenem oraz znajdującymi się tam urządzeniami i infrastrukturą przez osoby stwarzające zagrożenie dla bezpieczeństwa lub stanowiące istotne zakłócenie porządku publicznego, uniemożliwiające funkcjonowanie tego obiektu zgodnie z przeznaczeniem.

Odblokowywanie obiektów – zespół przedsięwzięć organizacyjnych, taktycznych i materiałowo-technicznych polegających na usunięciu z niego osób przebywających bezprawnie, stwarzających zagrożenie dla bezpieczeństwa lub stanowiących istotne zakłócenia porządku publicznego w celu umożliwienia funkcjonowania tego obiektu zgodnie z jego przeznaczeniem.

Cechy odblokowywania –przedsięwzięcia charakteryzujące się aktywnością i zdecydowaniem, różnorodnością podejmowanych czynności, tempem i ciągłością ich prowadzenia, a także stopniowaniem oddziaływania na okupujących, których działania powinny zapewnić osiągnięcie celu w jak najkrótszym czasie, z zachowaniem zasady wyrządzenia możliwie najmniejszej szkody osobom okupującym i stanowi technicznemu obiektu.

Zagrożenie bezpieczeństwa publicznego lub niebezpieczne zakłócenie porządku publicznego – należy przez to rozumieć spowodowanie niebezpieczeństwa powszechnego dla życia lub wolności obywateli, bezpośredniego zagrożenia dla mienia w znacznych rozmiarach oraz bezpośredniego zagrożenia obiektów ważnych dla bezpieczeństwa lub kultury narodowej, siedzib najwyższych organów władzy administracyjno-państwowej, przedstawicielstw dyplomatycznych i urzędów konsularnych państw obcych.

ROZDZIAŁ III

DZIAŁANIA POLICJI W PRZYPADKU OKUPACJI BUDYNKÓW LUB OBIEKTÓW UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ

Działania Policji zarówno prewencyjne, szturmowe jak i osłonowe w takich sytuacjach muszą zostać w sposób precyzyjny przygotowane. W tym przypadku, w oparciu o posiadane rozpoznanie należy zaplanować wejście pododdziałów do obiektu z jednego lub kilku kierunków, w celu:

- 1) odizolowania grupy w zajmowanej części obiektu,
- 2) określenia kierunków wyprowadzania lub wynoszenia osób,
- 3) wydzielenia siły przewidzianej wyłącznie do oswobodzenia przetrzymywanych osób, określającej sposób oraz czas wykonywania tej czynności,
- 4) szczegółowego określenia rodzaju środków przymusu bezpośredniego, jakie mogą być używane do takich działań,
- 5) przygotowania niezbędnej ilości środków transportu dla zatrzymanych,
- 6) zapewnienia zabezpieczenia medycznego w rozumieniu przepisów o Państwowym Ratownictwie Medycznym.

O czasie podjęcia samych działań decyduje dowódca operacji, w momencie gdy uzna, iż jest w pełni przygotowany do skutecznego ich przeprowadzenia. Skuteczność taka może być zagwarantowana tylko przy pełnej koordynacji działań poszczególnych pododdziałów i wydzielonych grup:

- 1) izolującej,
- 2) rozpraszającej,
- 3) usuwającej przeszkody,
- 4) zatrzymującej,
- 5) konwojującej.

ROZDZIAŁ IV

PRZYGOTOWANIE AKCJI/OPERACJI ODBLOKOWANIA OKUPOWANEGO OBIEKTU

1. Działania wyprzedzające:

Wyprzedzające działania prewencyjne to aktywna i szeroko prowadzona profilaktyka mająca na celu niedopuszczenie do zagrożenia bezpieczeństwa lub niebezpiecznego zakłócenia porządku publicznego.

Zakres czynności przygotowawczych podejmowanych przed operacją odblokowywania obiektów obejmuje:

- 1) rozpoznanie,
- 2) ocenę sytuacji operacyjno-taktycznej,
- 3) ustalenie wariantów taktyki odblokowywania obiektu,
- 4) przygotowanie sił i środków,
- 5) podjęcie decyzji.

Do zadań Policji w fazie poprzedzającej odblokowywanie należy:

- 1) rozwinięcie systemu rozpoznania rejonów, miejsc i obiektów stanowiących zagrożenie dla porządku publicznego poprzez uruchomienie punktów obserwacyjno-meldunkowych,
- 2) aktywne rozpoznanie środowisk oraz osób podejrzanych o działalność przestępczą typową dla tego rodzaju zagrożenia,
- 3) objęcie systemem służb wieloosobowych patroli terenów zagrożonych w celu wyeliminowania wszelkich prób zakłócenia porządku publicznego,
- 4) wykonywanie zadań prewencyjnych w formie aktywnego legitymowania osób, zatrzymywanie agresywnych osób,
- 5) rejestrację grupujących się osób poprzez urządzenia audiowizualne (monitoring, fotografowanie),

- 6) energiczne i stanowcze interweniowanie w stosunku do grup osób podejrzanych lub odmawiających podporządkowania się poleceniom Policji,
- 7) stosowanie w zależności od potrzeb działań zaporowych na określonych warunkach w celu eliminowania swobodnego przemieszczania się grup i osób w dowolne miejsca i rejon,
- 8) prowadzenie działań profilaktyczno-ostrzegawczych i nakazowych wobec administratorów budynków mieszkalnych, zakładów pracy, placówek handlowych, urzędów oraz obiektów użyteczności publicznej ostrzegających przed zagrożeniami, dewastacją lub wykorzystania ich do działań przestępczych.

2. Rozpoznanie zewnętrzne i wewnętrzne

Przystępując do odblokowywania obiektu, należy przeprowadzić rozpoznanie mające na celu uzyskanie wyczerpujących informacji o samym obiekcie oraz sytuacji operacyjnej. Można rozróżnić trzy typy rozpoznania:

- 1) zewnętrzne,
- 2) wewnętrzne,
- 3) osobowe.

Rozpoznanie terenu przyległego do obiektu **zewnętrznego** obejmuje w szczególności zebranie informacji dotyczącej:

- 1) lokalizacji i najbliższego otoczeniu obiektu,
- 2) najkrótszych dróg dojazdowych, bram i wejść,
- 3) zabezpieczenia technicznego i fizycznego (osobowego).

Dokonując rozpoznania zewnętrznego, należy wykorzystać plany topograficzne, budowlane, architektoniczne, zdjęcia oraz obserwacje bezpośrednie.

Rozpoznanie **wewnętrzne** obiektu obejmuje zebranie informacji w zakresie:

- 1) usytuowania budynków i przejść między nimi,

- 2) komunikacji wewnętrznej w budynkach (kondygnacje, klatki schodowe, przejścia, korytarze, windy),
- 3) rozmieszczenia punktów newralgicznych (urządzeń alarmowych, rozgłaszających, central telefonicznych, składów materiałów wybuchowych lub łatwopalnych, głównych wyłączników prądu, ujęć wody, gazu, dyspozytorni, urządzeń poligraficznych).

W rozpoznaniu wewnętrznym i zewnętrznym należy wykorzystać dostępne plany architektoniczne, dokumentację techniczną oraz informacje pochodzące ze źródeł osobowych.

3. Rozpoznanie osobowe

Rozpoznanie osobowe obejmuje w szczególności zebranie informacji na temat:

- 1) liczebności i rozmieszczenia osób okupujących,
- 2) składu grupy pod względem płci,
- 3) nastroju, determinacji i zamiarów osób okupujących,
- 4) osób mogących mieć wykształcenie specjalistyczne m.in. w zakresie pirotechniki,
- 5) możliwości operacyjnego dotarcia do osób okupujących bądź bezpośrednio do organizatora,
- 6) przypuszczalnego zachowania się okupujących w chwili wkroczenia sił policyjnych,
- 7) wyposażenia, środków walki, jakie gromadzą lub jakimi mogą dysponować okupujący,
- 8) ograniczeń w dostępie do obiektu, jakie wprowadzili okupujący oraz systemie kontroli osób wchodzących i wychodzących.

Ponadto dowódca operacji powinien dążyć do uzyskania informacji dotyczących:

- 1) przyczyny blokowania obiektu,
- 2) czasu i rodzaju zaistniałego konfliktu.

Dowódca może uzyskać powyższe dane bezpośrednio ze sztabu operacyjnego lub w wyniku własnego rozpoznania. Następnie na tej podstawie dowódca operacji dokonuje oceny sytuacji operacyjnej. Ważnym elementem oceny sytuacji jest również analiza i ocena możliwości własnych, która stanowi warunek wyboru odpowiedniego wariantu działań odblokowujących. Na miejscu działań dowódca operacji powinien poddać weryfikacji oraz aktualizacji wcześniej uzyskane informacje, w celu wypracowania optymalnej koncepcji działań odblokowujących.

4. Ocena sytuacji operacyjno-taktycznej

Dokonując oceny sytuacji przy odblokowywaniu obiektu, należy brać pod uwagę następujące elementy mające wpływ na przygotowanie i przeprowadzenie działań jak ocena:

- 1) sytuacji prawnej działań,
- 2) danych z rozpoznania wewnętrznego i zewnętrznego,
- 3) informacji o osobach okupujących,
- 4) ilościowa i jakościowa sił własnych,
- 5) sił współdziałających.

Ponadto dowódca kierujący akcją/operacją powinien zwrócić uwagę na poszczególne elementy, takie jak:

- 1) dojazd do rejonu działania,
- 2) specyfikę terenu pod względem wystawienia służby (posterunki, patrole, blokady, kordony),
- 3) zachowanie osób postronnych,
- 4) sposoby działania przy próbie opuszczenia obiektu przez zorganizowane grupy osób okupujących,
- 5) organizację ruchu kołowego i pieszego w rejonie działania,
- 6) topografię i komunikację wewnątrz obiektu,
- 7) miejsca ewentualnego wkraczania do obiektu,
- 8) rozmieszczenie punktów newralgicznych w obiekcie,

- 9) taktykę postępowania przy zajmowaniu punktów newralgicznych w obiekcie,
- 10) liczebność, nastawienie i zamiary osób okupujących,
- 11) ewentualne przygotowanie do stawiania czynnego oporu przez okupujących,
- 12) możliwość dotarcia operacyjnego do okupujących,
- 13) sposób ochrony obiektu poprzez zabezpieczenie techniczne oraz fizyczne osób okupujących,
- 14) podział organizacyjny sił własnych,
- 15) własne środki techniczne,
- 16) możliwość i zakres użycia środków przymusu bezpośredniego,
- 17) kolejność działania poszczególnych grup i pododdziałów,
- 18) działania pozoracyjne, czas rozpoczęcia działań,
- 19) wyposażenie i umundurowanie.

5. Sprecyzowanie wariantów taktyki odblokowywania obiektu

Przy opracowywaniu taktyki odblokowywania obiektu dowódca powinien brać pod uwagę różne warianty działania, a w szczególności określić:

- 1) sposób dojazdu do obiektu,
- 2) sposób wejścia na teren obiektu,
- 3) sposób działania wewnątrz obiektu,
- 4) zakres użycia środków przymusu bezpośredniego,
- 5) organizację współdziałania,
- 6) ubezpieczenie działań sił własnych,
- 7) organizację dowodzenia.

6. Przygotowanie sił i środków do działań

W ramach przygotowania sił i środków na podstawie wcześniejszego rozpoznania należy:

- 1) wyznaczyć odpowiednią ilość sił i środków,

- 2) dokonać podziału strukturalnego sił policyjnych na pododdziały i grupy specjalistyczne,
- 3) określić wyposażenie indywidualne, umundurowanie oraz środki wzmocnienia działań,
- 4) zabezpieczyć środki nagłaśniające celem przekazywania komunikatów wobec osób okupujących,
- 5) przeprowadzić szczegółowe instruktaże na temat przebiegu operacji ze szczególnym uwzględnieniem użycia środków przymusu bezpośredniego,
- 6) przydzielić środki łączności oraz wyznaczyć łączników znających topografię obiektu,
- 7) przewidzieć sprzęt specjalistyczny do działań w zależności od potrzeb (tarany ręczne, młoty forteczne, łomy, nożyce do cięcia metalu itp.).

7. Podjęcie decyzji

Równoległe z prowadzonym rozpoznaniem, przygotowaniem sił, środków i wypracowaniem wariantów taktyki odblokowania realizowane są wyprzedzające działania prewencyjne oraz prowadzone są negocjacje, mające na celu rozwiązanie sytuacji kryzysowej na drodze polubownej. Negocjacje z osobami uczestniczącymi w okupacji może prowadzić wyłącznie administrator lub osoba posiadająca tytuł prawny do obiektu. W przypadku wyczerpania wszystkich możliwości rozstrzygnięcia sporu na drodze rokowań i mediacji, dowódca dokonuje oceny sytuacji operacyjnej i podejmuje decyzje. Podstawową formę przekazania decyzji w postaci określonych zadań stanowi rozkaz. Jeżeli sytuacja na to pozwala rozkaz dowódcy operacji powinien być opracowany na piśmie.

8. Rola administracji rządowej i terenowej w działaniach odblokowujących obiekty

Organami uprawnionymi do żądania podjęcia interwencji przez Policję w sytuacji blokowania obiektu są między innymi osoby, posiadające do niego tytuł prawny:

- 1) gospodarz obiektu,
- 2) kierownik zakładu,
- 3) dyrektor zakładu,
- 4) prezes spółki,
- 5) wójt,
- 6) burmistrz,
- 7) prezydent miasta,
- 8) wojewoda.

W przypadku wystąpienia konieczności przywrócenia naruszonego porządku publicznego należy podjąć próbę likwidacji zagrożenia w drodze **negocjacji** przez przedstawiciela wojewody lub organu gminy w wyjątkowych sytuacjach poprzez przedstawiciela Policji.

W przypadku zajęcia i okupacji lokalu lub obiektu użyteczności publicznej przez osoby nieuprawnione jednostki Policji mogą podejmować działania zmierzające do przywrócenia naruszonego porządku na wyraźne żądanie uprawnionego organu lub osoby posiadającej tytuł prawny.

9. Warunki determinujące rozpoczęcie działań odblokowujących

Do interwencji Policji może dojść dopiero po spełnieniu następujących warunków:

- 1) administrator (właściciel), gospodarz obiektu powinien przeprowadzić negocjacje z osobami okupującymi, określając konsekwencje ich bezprawnego postępowania oraz wezwać do dobrowolnego opuszczenia obiektu,

- 2) wskazane jest, aby w rozmowach z protestującymi uczestniczył prokurator, który powinien poinformować o sankcjach prawnych grożących osobom okupującym obiekt oraz wezwał do opuszczenia go a w przypadku niepodporządkowania zagrozić użyciem środków przymusu bezpośredniego,
- 3) jeżeli powyższe przedsięwzięcia okazałyby się nieskuteczne, gospodarz obiektu wzywa w sposób formalny (**pisemny**) w obecności prokuratora do przywrócenia przez Policję naruszonego porządku prawnego.

Po przybyciu na miejsce Policji, dowódca akcji/operacji zobowiązany jest:

- 1) potwierdzić wobec okupujących fakt wezwania pomocy sił Policji przez gospodarza i prokuratora,
- 2) upewnić się o nieskuteczności wcześniej podjętych i przeprowadzonych przez gospodarza i prokuratora negocjacji z osobami okupującymi,
- 3) w miarę potrzeby przeprowadzić negocjacje przy wykorzystaniu policyjnych negocjatorów,
- 4) ponownie wezwać osoby okupujące do dobrowolnego opuszczenia obiektu (**także osoby posiadający immunitet**), podając czas na jego opuszczenie oraz ostrzec w przypadku niepodporządkowania o możliwości zastosowania środków przymusu bezpośredniego przez Policję.

Jeżeli ostrzeżenie nie przynosi oczekiwanych rezultatów i w dalszym ciągu obiekt jest okupowany, dowódca akcji/operacji podejmuje decyzję o siłowym usunięciu osób.

ROZDZIAŁ V

WPROWADZENIE SIŁ POLICYJNYCH DO ODBLOKOWYWANYCH OBIEKTÓW

Dowódca akcji/operacji z przydzielonych sił i środków wyznacza pododdziały lub grupy specjalistyczne, które niezbędne są do opanowania, przeszukania i ewakuowania z obiektu osób okupujących.

Grupy specjalistyczne wydziela się w zależności od potrzeb, na bazie analizy sytuacji operacyjnej i przyjętej koncepcji prowadzenia operacji. Dowódca akcji/operacji z przydzielonych sił i środków wyznacza pododdziały do realizacji zadań specjalistycznych. Możemy wyróżnić następujące grupy:

- 1) rozpoznania,
- 2) zabezpieczenia zewnętrznego,
- 3) szturmową,
- 4) ubezpieczenia,
- 5) przeszukiwawczą,
- 6) konwojową,
- 7) dokumentującą.

Ponadto w celu zapewnienia sobie wsparcia i zabezpieczenia działań, dowódca spośród sił pozostających w jego dyspozycji wyznacza **odwód**. Skład oraz wyposażenie i rozmieszczenie odwodu powinno umożliwić skuteczne wsparcie pododdziałów biorących udział w działaniach. Dopuszcza się łączenie zadań poszczególnych pododdziałów, a przede wszystkim szturmowych i ubezpieczających oraz przeszukiwawczych i konwojowych.

Przy prowadzeniu odblokowywania w obiekcie o rozległym terenie, złożonym z wielu części składowych dowódca wyznacza samodzielnie pododdziały lub drużyny, które z przydzielonymi środkami wzmocnienia realizują wszystkie elementy działań na wyznaczonym im obszarze. Jeżeli obiekt składa się z dużych terenów otwartych,

a znajduje się tam znaczna liczba okupujących, wyznacza się siły do działań rozpraszających. Siły te stosują taktykę właściwą do tego typu działań.

1. Działania osłonowe Policji

Działania zabezpieczające (osłonowe) obiektu mają na celu:

- 1) niedopuszczenie do wejścia na jego teren osób z zewnątrz,
- 2) uniemożliwienie wyjścia z obiektu zorganizowanych grup,
- 3) stworzenie optymalnych warunków dla sił policyjnych, dokonujących odblokowywania.

Powyższe zadania realizuje pododdział zabezpieczenia zewnętrznego. Działania zabezpieczające wykonywane są w formie blokady całkowitej bądź blokady częściowej.

Blokada **całkowita** obejmuje rejon bezpośrednio przyległy do obiektu. Wykonywana jest poprzez kordony policyjne, zapory ze środków technicznych, w sprzyjających warunkach należy wykorzystywać naturalne przeszkody terenowe i naniesienia sztuczne.

Blokada **częściowa** obejmuje dalsze otoczenie obiektu i spełnia przede wszystkim funkcje regulacyjne. Wykonywana jest poprzez posterunki blokująco-kontrolne, pierścienie posterunków służby ruchu drogowego, piesze i zmotoryzowane patrole wahadłowe oraz posterunki obserwacyjno-meldunkowe.

2. Taktyka wprowadzania pododdziałów Policji do obiektu odblokowywanego

Dowódca operacji powinien podjąć decyzję o wprowadzeniu pododdziałów na teren obiektu w okresie najmniejszej aktywności okupujących oraz zmniejszonego nasilenia ruchu kołowego i pieszego w mieście. W przypadku obejść bocznych, barykady rozbija się w ataku czołowym w celu umożliwienia przejścia środków transportowych i szyków zwartych.

Wprowadzanie sił Policji na teren obiektu następuje przez otwarte i wcześniej odpowiednio zabezpieczone bramy. W przypadku braku możliwości otwarcia bram dowódca poleca ich staranowanie. Można również zarządzić wjazd przez staranowanie wcześniej oznaczonych punktów ogrodzenia. W celu

psychologicznego oddziaływania kolumna pojazdów może poruszać się z włączonymi sygnałami dźwiękowymi i świetlnymi. Pojazdy należy ustawić tak, aby w trakcie odblokowywania obiektu można było je wykorzystać do blokowania drogi celem umożliwienia szybkiego wejścia policjantów do wewnątrz obiektu i natychmiastowego wyjazdu z rejonu działań. Z uwagi na powyższe kierowcy powinni pozostać w pojazdach i nie wyłączać silników. Ponadto należy posiadać w pogotowiu liny i drażki na wypadek awarii pojazdu służbowego. W trakcie działań można wykorzystać urządzenia nagłaśniające wzywające do opuszczenia obiektu osób mających wpływ na postawę okupujących.

Podczas działań odblokowujących użycie środków chemicznych, zasłon dymnych, materiałów wybuchowych jest uzasadnione i można zastosować je, w celu:

- 1) wyparcia okupujących z zajmowanych pomieszczeń,
- 2) zmuszenia do opuszczenia blokowanych przejść, barykad i miejsc gromadzenia się,
- 3) obezwładnienia i dezorientacji okupujących,
- 4) maskowania działań sił policyjnych,
- 5) uniemożliwienia przemieszczania się okupujących wewnątrz obiektu,
- 6) otwierania szczególnie mocno zamkniętych drzwi,
- 7) psychologicznego oddziaływania na okupujących,
- 8) zapewnienia bezpieczeństwa działającym siłom policyjnym,
- 9) przekazywania umówionych sygnałów i poleceń.

Przed podjęciem decyzji o przystąpieniu do działań należy wezwać okupujących do opuszczenia obiektów, uprzedzić o użyciu środków przymusu bezpośredniego oraz umożliwić zrealizowanie wezwania poprzez wyznaczenie określonego czasu na opuszczenie obiektu.

Należy pamiętać, aby użycie środków chemicznych, zasłon dymnych i materiałów wybuchowych nie powinno powodować narażenia na utratę życia lub zdrowia osób okupujących.

3. Działania szturmowe

Działania szturmowe mają na celu:

- 1) sforsowanie wejść do obiektów,
- 2) stworzenie warunków użycia innych sił policyjnych,
- 3) obezwładnienie obrony obiektu,
- 4) opanowanie punktów newralgicznych oraz systemów łączności i alarmowania,
- 5) sforsowanie przeszkód i zatarasowań wewnątrz obiektu.

Powodzenie działań szturmovych zależy od szybkości ich prowadzenia, odpowiedniej taktyki działania m.in. dezorientacja okupujących. Na skuteczność tych działań ma wpływ zarówno sprawność funkcjonariuszy jak i odpowiednie ich wyposażenie.

Działania szturmowe realizowane są przez funkcjonariuszy grupy szturmovej równolegle z wprowadzeniem sił Policji do okupowanego obiektu. Do składu grupy szturmovej należy wyznaczyć policjantów doświadczonych o bardzo dobrej sprawności fizycznej i wyposażyć ich w sprzęt do pokonywania bram, barykad i innych przeszkód utrudniających opanowanie punktów newralgicznych. W tym celu pożądane jest wejście grupy szturmovej z kilku kierunków, również pozorowane.

4. Ochrona punktów newralgicznych obiektu

Do miejsc newralgicznych możemy zaliczyć:

- 1) magazyny uzbrojenia,
- 2) składy i zbiorniki substancji łatwopalnych i wybuchowych,
- 3) główne wyłączniki gazu, prądu i wody,
- 4) urządzenia alarmowe,
- 5) radiowęzły i centrale telefoniczne.

Rozmieszczenie punktów newralgicznych należy uwzględnić podczas akcji/operacji odblokowania, dobierając odpowiednią taktykę działania. Należy dążyć do tego, aby przy wykorzystaniu grupy szturmovej jak najszybciej przejąć kontrolę nad tymi miejscami. Po ich zajęciu punkty newralgiczne powinny zostać przekazane

grupie ubezpieczającej. Działanie grupy szturmowej powinno zmierzać do jednoczesnego zdobycia i zajęcia wszystkich punktów newralgicznych w obiekcie.

5. Sposoby przeszukiwania pomieszczeń oraz wzajemna asekuracja policjantów

Obowiązek przeszukania pomieszczeń spoczywa na grupie przeszukującej, której zadaniem jest ponowne wezwanie osób do dobrowolnego opuszczenia obiektu. W przypadku niewykonania polecenia należy uprzedzić o możliwości użycia środków przymusu bezpośredniego. Ponadto osoby, które w wyniku działań zostaną zatrzymane, należy przekazać grupie konwojowej.

Działania przeszukiwacze mają na celu:

- 1) lustrację odblokowanych budynków (pomieszczeń),
- 2) ujawnienie i zatrzymanie osób ukrywających się,
- 3) umiejscowienie i neutralizację ładunków wybuchowych i zapalających,
- 4) ujawnienie niebezpiecznych przedmiotów,
- 5) właściwe zabezpieczenie śladów do czasu przybycia grupy procesowej.

Grupa przeszukiwawcza powinna wkraczać do obiektu bezpośrednio za grupami szturmowymi, wykonując zadania w miarę odblokowywania kolejnych fragmentów obiektu. W działaniach przeszukiwawczych obiektów wielokondygnacyjnych należy dążyć do stosowania zasady „z góry w dół”, przeglądając kolejne kondygnacje i znajdujące się tam pomieszczenia.

6. Ubezpieczenie

W trakcie działań wydziela się również grupę ubezpieczającą, która prowadzi działania zabezpieczające teren po przejściu grupy szturmowej oraz przeszukującej.

Działania ubezpieczające mają na celu:

- 1) przejęcie i ochronę odblokowanych przez grupę szturmową budynków i pomieszczeń oraz punktów newralgicznych obiektu,
- 2) okrążenie i izolację budynków, w których znajdują się jeszcze okupujący,
- 3) zapobieganie ponownemu zajmowaniu odblokowywanych pomieszczeń,

- 4) niedopuszczenie do przemieszczania się okupujących wewnątrz obiektu,
- 5) odcięcie możliwości ucieczki osób przez okna i zadaszenie,
- 6) ochronę własnego transportu i środków wsparcia przed atakiem z zewnątrz,
- 7) umożliwienie bezpiecznego opuszczenia obiektu osobom odstępującym od jego blokowania,
- 8) zabezpieczenie wycofania się zaangażowanych sił policyjnych w przypadku niepowodzenia działań.

Grupa ubezpieczająca porusza się bezpośrednio za grupą szturmową w zależności od wielkości obiektu pieszo lub z użyciem środków transportu zawsze w ugrupowaniu bojowym. Działania ubezpieczające należy prowadzić w oparciu o system kordonów, posterunków i patroli.

ROZDZIAŁ VI

KONCENTRACJA OSÓB ZATRZYMANYCH ORAZ ICH KONWOJOWANIE DO WYZNACZONEGO REJONU I DOKUMENTOWANIE ZDARZEŃ

Osoby zatrzymane należy doprowadzić do miejsc wyznaczonych wcześniej (ruchomych punktów zatrzymań), które można zorganizować w pojazdach służących do przewożenia osób konwojowanych. Zadanie to spoczywa na wyznaczonej grupie konwojowej, w której powinna znajdować się grupa operacyjno-procesowa. Liczba policjantów realizujących zadania konwojowe winna być dostosowana do przewidywanej liczby osób zatrzymanych oraz ilości i rozmieszczenia punktów zatrzymań. Wobec osób stawiających czynny lub bierny opór można użyć środków przymusu bezpośredniego. Celem usprawnienia działań należy policjantów wyposażyć w niezbędne formularze m.in. protokoły zatrzymania i przeszukania osoby.

Zadania grupy konwojowej:

- 1) sprawny odbiór zatrzymanych osób,
- 2) dokonywanie przeszukania,
- 3) odbiór przedmiotów,
- 4) sporządzanie protokołów z przeprowadzonych czynności,
- 5) zabezpieczenie dowodów rzeczowych.

Dowódca akcji/operacji musi również zorganizować grupę dokumentującą działania Policji od momentu wkroczenia sił do obiektu aż do przewiezienia zatrzymanych osób do wyznaczonego miejsca. Działania dokumentujące mają na celu procesowe udokumentowanie przebiegu odblokowywania oraz utrwalenie śladów przestępczej działalności osób okupujących. Dokumentację procesową i zabezpieczenie śladów wykonują funkcjonariusze wydziału kryminalnego i laboratorium kryminalistycznego przydzieleni do dyspozycji dowódcy. Całość działań odblokowujących powinno się rejestrować na nośnikach audiowizualnych.

Rola służby medycznej podczas odblokowywania okupowanego obiektu

Do składu sił porządkowych odblokowujących obiekt należy włączyć także personel medycznych (lekarze, sanitariusze), którym zostanie powierzone zabezpieczenie medyczno-sanitarne działań.

Do zadań zespołu medycznego należy w szczególności:

- 1) udzielenie pierwszej pomocy wszystkim osobom poszkodowanym oraz podejmowanie decyzji o ewentualnej hospitalizacji,
- 2) dokonywanie oględzin ciała osób, które doznały obrażeń lub zgłaszają dolegliwości i dokumentowanie tych czynności zgodnie z obowiązującymi przepisami.

W zależności od oceny możliwych zachowań protestujących oraz ich determinacji dowodzący akcją/operacją powinien wystąpić do władz administracyjnych o zapewnienie dodatkowego personelu medycznego oraz wskazania placówek opieki medycznej, gdzie będą przewożone osoby poszkodowane w związku z prowadzonymi działaniami.

LITERATURA

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483).
2. Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. *o Policji* (Dz. U. z 2007 r. Nr 43, poz. 277 z późn. zm.).
3. Ustawa z dnia 18 kwietnia 2002 r. *o stanie klęski żywiołowej* (Dz. U. Nr 62, poz. 558 z późn. zm.).
4. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 29 sierpnia 2001 r. *w sprawie sposobu udzielania przez Policję lub Straż Graniczną pomocy lub asysty organowi egzekucyjnemu i egzekutorowi przy wykonywaniu czynności egzekucyjnych* (Dz. U. Nr 101, poz. 1106).
5. Zarządzenie Nr 24 Komendanta Głównego Policji z dnia 10 listopada 1998 r. *w sprawie realizacji przez Policję zadań w warunkach katastrof naturalnych i awarii technicznych* (Dz. Urz. KGP Nr 7, poz. 36).
6. Zarządzenie Nr 1429 Komendanta Głównego Policji z dnia 31 grudnia 2004 r. *w sprawie wprowadzenia w Policji procedur reagowania w sytuacjach kryzysowych* (Dz. Urz. KGP Nr 3, poz. 8.).
7. Zarządzenie Nr 213 Komendanta Głównego Policji z dnia 28 lutego 2007 r. *w sprawie metod i form przygotowania i realizacji zadań Policji w przypadkach zagrożenia życia i zdrowia ludzi lub ich mienia albo bezpieczeństwa i porządku publicznego* (Dz. Urz. KGP Nr 5, poz. 49).
8. Wytyczne Nr 3 Komendanta Głównego Policji z dnia 16 czerwca 2000 r. *w sprawie postępowania Policji w warunkach katastrofy naturalnej i awarii technicznej oraz w czasie innych zdarzeń zagrażających bezpieczeństwu ludzi i środowiska* (Dz. Urz. KGP Nr 3, poz. 8).